

پاسپورت واکسن؛ جنجال تازه کرونا

مطرح شدن ایده پاسپورت کرونا که حضور در اماکن عمومی و مسافرت را مجاز می‌کند، جنجال زیادی در کشورهای جهان به راه انداخته است.

مطرح شدن ایده پاسپورت کرونا که حضور در اماکن عمومی و مسافرت را مجاز می‌کند، جنجال زیادی در کشورهای جهان به راه انداخته است.

به گزارش ایسنا، روزنامه همشهری نوشت: «یکی از تازه ترین جنجال‌هایی که همه گیری کرونا به راه انداخته، موضوع پاسپورت یا گواهی واکسن است؛ به این معنی که افرادی که واکسینه شده اند، مدرک رسمی کاغذی یا دیجیتال دریافت می‌کنند و به واسطه آن می‌توانند به زندگی عادی برگردند و بدون محدودیت به رستوران و باشگاه و سفر بروند.

خیلی از کشورهای جهان اعلام کرده اند قصد دارند این طرح را اجرا کنند اما این طرح از همین حالا با انتقادهای زیادی روبه رو شده است. شایعه پراکنی و شدت گرفتن تئوری‌های توطئه در آمریکا، تظاهرات در دانمارک و درگیری‌های ژئوپلیتیکی در اتحادیه اروپا از جمله حواشی‌ای است که در این زمینه به راه افتاده است.

طرفداران طرح گواهی واکسن می‌گویند که افراد با در دست داشتن آن نه تنها می‌توانند بدون نگرانی از انتقال ویروس با خانواده و دوستان خود دیدار کنند، بلکه این ایده می‌تواند موجب رونق کسب و کارها هم شود. این گواهی می‌تواند به دارنده آن اجازه سفر بین‌المللی یا حضور در اماکن عمومی مانند باشگاه ورزشی، کنسرت و رستوران را بدهد. در مقابل، مخالفان طرح معتقدند که گواهی واکسن، ابزاری برای دامن زدن به تبعیض‌ها و نابرابری‌هاست.

در حالی که گواهی واکسن هنوز در بیشتر مناطق در حد یک طرح و پیشنهاد است، آمریکا، انگلیس و دانمارک نیز پس از اسرائیل اعلام کرده اند قصد دارند این روبه را در پیش بگیرند. پیش‌بینی می‌شود برخی خطوط هوایی و صنایع مرتبط با گردشگری نیز طرح پاسپورت را اجرا کنند.

برنامه کشورهایمانند انگلیس و دانمارک این است که افراد برای این که بتوانند به رستوران، سینما یا آرایشگاه بروند یا باید واکسینه شده باشند یا تست شان منفی باشد یا قبلاً به این بیماری مبتلا و در برابر آن ایمن شده باشند. در گام بعدی قرار است افرادی که گواهی واکسن دارند، اجازه سفر بین‌المللی نیز پیدا کنند.

پاسپورت واکسن، اخلاقی یا غیر اخلاقی؟

کارشناسان معتقدند که پاسپورت یا گواهی واکسن، راهی برای بازگشت به زندگی اقتصادی و اجتماعی عادی است اما توزیع ناعادلانه واکسن بین کشورهای و نژادهای گوناگون، اساس این طرح را زیر سؤال می‌برد. روزنامه نیویورک تایمز در گزارشی نوشته که تقسیم کردن جهان به واکسینه شده‌ها و واکسینه نشده‌ها، نگرانی‌هایی را درباره غیر اخلاقی و سیاسی بودن این سیاست برانگیخته است. انواع واکسن کرونا همین حالا به کشورهای ثروتمند سرازیر شده و گروه‌هایی با وضعیت اقتصادی اجتماعی و نژادی خاص به آن دسترسی بیشتری دارند. در نظر گرفتن مزایای بیشتر برای افراد واکسینه شده و افزایش محدودیت‌ها برای آنها که واکسن نزده اند، خطر گسترش شکاف‌های اجتماعی را به دنبال دارد. سازمان بهداشت جهانی نیز مخالفت خود را با طرح پاسپورت واکسن اعلام کرده است؛ نخست به این دلیل که مشخص نیست واکسیناسیون چقدر از انتشار ویروس جلوگیری می‌کند و دوم به دلیل بحث دامن زدن به تبعیض‌ها.

عواقب اجبار

بدبینی به واکسیناسیون که همین حالا با وجود جنبش‌های ضد واکسیناسیون و تئوری‌های توطئه در بسیاری از جوامع پراگرفته، ممکن است در صورتی که مردم فکر کنند دولت‌ها قصد دارند واکسن زدن را اجباری کنند، شدت هم بگیرد. چنین طرح‌هایی همچنین به واکنش‌های ناسیونالیستی به واکسن کرونا با اولویت قراردادن منافع شهروندان کشورهای خاص دامن می‌زند.

دولت‌ها با محدود کردن ارائه خدمات خاص به افرادی که مدرک واکسیناسیون دارند، مردم را مجبور به واکسینه شدن می‌کنند. کارشناسان معتقدند که خطر اصلی، انتشار اطلاعات غلط و سیاسی شدن موضوع است و این که مردم فکر کنند دولت‌ها قصد

دخالته در زندگی شان را دارند. اجباری کردن واکسیناسیون، تمایل مردم به انجام آن را کمتر می کند. مذاکرات اروپا درباره پاسپورت به جنبش های آنتی واکسیناسیون و تئوری های توطئه در این منطقه دامن زده است. مخالفان واکسیناسیون می توانند از نارضایتی مردم از اجبار واکسن برای دوقطبی کردن جامعه استفاده کنند. همان طور که ماسک زدن و رعایت فاصله اجتماعی به موضوعی سیاسی تبدیل شد. مخالفان واکسیناسیون کم نیستند. طبق یک نظرسنجی در آمریکا، یک سوم مردم این کشور که اغلب جمهوریخواه هستند درباره واکسن زدن مردد هستند. همین موضوع ایمن سازی جمعی را دشوار می کند.

در نظر گرفتن امتیازهای خاص برای افراد واکسینه شده به صورت خودکار به نفع گروه های جمعیتی خاصی است که تعداد بیشتری از آنها واکسینه شده اند. در جوامع غربی این گروه ها معمولا سفیدپوستان و ثروتمندان هستند. نتیجه روشن است: مردم سفیدپوست و طبقه مرفه می توانند به راحتی به فروشگاه ها، باشگاه ها و رستوران ها بروند اما مردم رنگین پوست و متعلق به طبقه متوسط از رفتن به چنین اماکنی محروم می شوند. اگر مشاغل نیز از کارکنان شان کارت واکسیناسیون بخواهند، بازار کار نیز می تواند به حاشیه کشیده شود.

نیکولا ارت، کارشناس سلامت عمومی دانشگاه واشنگتن به نیویورک تایمز گفته است: «اگر واکسن زدن به افراد امتیاز ویژه ای برای انجام کارهای خاص بدهد، فاصله جوامعی که همین حالا نیز بیشترین آسیب را از کرونا دیده اند از بقیه جوامع بیشتر هم می شود.» حلیمه بگوم، یکی از فعالان برابری نژادی در انگلیس نیز معتقد است: «در شرایطی که دولت ها نیاز دارند سه چهارم جمعیت شان داوطلبانه واکسن بزنند، این موضوع باعث بی اعتمادی عمومی می شود.»

یک طرح گیج کننده

مشکل این است که هیچ توافقی در زمینه هدف اولیه برای طرح پاسپورت واکسن وجود ندارد. دولت ها معمولا از آن به عنوان راهی برای گشایش اقتصادی صحبت می کنند. مردم آن را راهی برای برگشت به زندگی عادی می دانند. کادر درمان هم آن را چاره کاهش احتمال سرایت بیماری می بیند. به همین دلیل، کارشناسان از دولت ها می خواهند تا استانداردهای بین المللی برای پاسپورت واکسن تعیین نشده، دست به اجرای آن نزنند و مجوز آغاز سفرهای بین المللی را صادر نکنند.

در این میان، سؤال های زیادی مطرح است که جواب آن مشخص نیست. افراد برای دریافت پاسپورت باید ۲ دز واکسن زده باشند یا یک دز هم کافی است؟ واکسن های ساخت کشورهای مختلف مانند روسیه و چین در غرب مورد تأیید هستند؟ استثنای پزشکی یا مذهبی وجود دارد؟ ضرورت داشتن کارت واکسیناسیون برای فعالیت های خاص تا چه زمانی ادامه خواهد داشت؟ اگر تعداد مبتلایان به میزان مشخصی کاهش پیدا کند یا ایمنی جمعی ایجاد شود این طرح لغو می شود یا برای همیشه ادامه دارد؟

جنبه مثبت

با این حال، صدور گواهی واکسیناسیون، جنبه های مثبتی هم دارد؛ رویدادهای مختلف مانند مسابقه های ورزشی و کنسرت ها دوباره از سر گرفته می شوند. مردم دوباره به سفر خارجی می روند و کسب و کارها نیز فعالیت عادی خود را آغاز می کنند. به همین دلایل برخی کارشناسان معتقدند که طرح گواهی واکسن در نهایت اجتناب ناپذیر به نظر می رسد.

موافقان طرح پاسپورت واکسن همچنین می گویند این طرح موضوع جدیدی نیست و سال هاست که افراد برای ورود به برخی کشورها باید نشان دهند که در برابر بیماری های خاصی مانند تب زرد واکسینه شده اند. یا در بعضی کشورها از جمله مدارس تعدادی از ایالت های آمریکا، داشتن گواهی واکسیناسیون برخی بیماری های خاص ضروری است. همچنین از یک بعد دیگر، سیاست پاسپورت می تواند نابرابری های نژادی و اجتماعی را کاهش دهد و به کنترل همه گیری کمک کند، زیرا با افزایش واکسیناسیون و رونق گرفتن کسب و کارها، میزان ابتلا و مشکلات اقتصادی که بیشترین فشار را به طبقات ضعیف جامعه وارد می کند، روند کاهشی پیدا می کند.

پاسپورت واکسن و گردشگری

یکی از انتقادات که به طرح پاسپورت واکسن وارد شده، مربوط به سفرهای بین المللی است. به این ترتیب، مردم کشورهای فقیرتر که توانایی خرید و تولید واکسن را ندارند، از سفر رفتن محروم می شوند. با وجود این، برخی کشورهای ضعیف که به صنعت گردشگری وابسته هستند مانند تایلند از ایده پاسپورت استقبال کرده اند. مقامات این کشور گفته اند که احتمالا از تابستان امسال به افرادی که واکسینه شده اند اجازه سفر به کشورشان را می دهند. اتحادیه اروپا نیز با توجه به نزدیک شدن تابستان و برای رونق گردشگری قصد دارد به افرادی که پاسپورت واکسن دارند این امکان را بدهد که به ۲۷ کشور عضو این اتحادیه و حتی کشورهای اروپایی غیر عضو مانند نروژ و سوئیس سفر کنند. اما اختلاف بین اعضا زیاد است؛ کشورهایی مانند

اسپانیا و یونان که اقتصادشان وابسته به گردشگری است، اصرار زیادی به اجرای این طرح دارند؛ در حالی که کشورهایمانند آلمان و فرانسه گفته اند که فعلا موافق آن نیستند. از آنجا که نرخ واکسیناسیون در این ۲ کشور پایین است، اجرای چنین طرحی به معنی محروم شدن شهروندان شان از مسافرت خارجی خواهد بود.»